

SIANHOITOA KÄSITTELEVÄ KIRJOITUSJÄLKI

ESKELINEN, MARKKU & LEHTOLA, JYRKI:

Jälkisanat/Sianhoito-opas. WSOY. Porvoo-Helsinki-Juva 1987.

Epäilemättä pahinta mitä nuorten vihaisten miesten ensimmäiselle kirjalle voi tapahtua on kiittävä arvostelu. Tämä kuitenkin on sellainen. Pahoittelen.

Kenttäkamppailun logiikka

Eino Leinon seuran kokouksessa kuohui, kun Markku Eskelinen suoritti uuden jäsenen kisällinnäytteen — haukkumalla vanhat jäsenet. Monet kokivat, että tässä jo ylitettiin kunnianarvoisan rituaalin rajat. Vanhoilla jäsenillähän rituaalissa hauskaa piti olla eikä uusilla!

Hieman argumentatiivisemmin kirjallisuusanalyysin perinteinen kenttä reagoi Pekka Tammen arvostelussa *Jälkisanat/Sianhoito-oppaan* (jälj. J/S) Helsingin Sanomiin. Hän väitti, ettei kirjassa tehdä kunnollisia analyyseja suomalaisesta kirjallisuudesta ja sen tutkimuksesta, että se on pelkkää sisällötöntä herjaamista, jolla ei ole mitään hetken julkisuuden yli yltävää arvoa. Hän piti kirjoittajia myös niin lahjattomina kirjallisuustutkijoina, että suositteli heille alan vaihdosta. Sanalla sanoen Tammi oli ottanut kirjan hyvin vakavasti, koska näin painokkaasti (kuuden palstan ykköspaikalle taitetussa arvostelussa) vaati, ettei sitä otettaisi vakavasti. Miksi?

Erilaisia kulttuurianalyysin alueita voidaan — kuten Bourdieu on meille opettanut — tarkastella kenttänä, joiden hierarkiat ovat suhteellisen vakiintuneita. Jos kentälle pyrkii uusia tulokkaita, näiden on tavalla tai toisella kirjoitaututtava entisten kenttälaisten siipien suojaan tai mullistettava ainakin osa kentän perinteisistä rakenteista. Onnistuessaan molemmat strategiat tuottavat tulokkaille aseman (enemmän tai vähemmän uudelleenmuotutuneen) kentän hierarkiassa.

Eskelinen ja Lehtola pelaavat upporikasta tai rutiköyhää. Heidän kenttästrategiansa on olla kirjoittautumatta kenenkään siipien suojaan ja asettaa kyseenalaiseksi koko suomalainen kirjallisuus ja kirjallisuuskritiikki. He vievät tämän niin pit-

källe, että pyrkivät minimoimaan keskustelun vanhan kentän kanssa turhana ajanhukkana väsyneisyydellä, johon vain nuoret miehet voivat olla tarpeeksi vanhoja. Periaatteessa vanha kenttä voi reagoida tällaisiin tulokkaisiin kolmella tavalla. Se voi vaieta tulokkaita kuoliaiksi. Se voi syleillä tulokkaita kuoliaiksi (Esa Saarinen *City-lehdessä*). Tai se voi käydä taisteluun muuriensa puolustamisesta. Eino Leinon seuralaisten reaktiot ja Tammen arvostelu ovat puhdas esimerkki viimeisestä vaihtoehdosta. Vanha kenttä puolustautuu kouristuksenomaisesti ja hyväksyy samalla juuri tulokkaiden esittämän aselman uudeksi kentäksi: vanhat siat vastaan uudet, jotka kyllä tietävät mitä sioille on tehtävä.

Vallassa olevan kirjallisuuden ja kirjallisuuskritiikin kyseenalaistaminen selittää miksi Pekka Tammi suuttui, mutta miksi suuttuja oli juuri Pekka Tammi? Periaatteessa saman kritiikin olisi tarkasti toimitettuun Helsingin Sanomien kulttuuriosastoon voinut kirjoittaa moni muukin asemansa vakiinnuttanut kirjallisuuskritiikko. Tämäkin kuuluu kenttäkamppailun logiikkaan. Pekka Tammi väitteli pikemminkin kemian kuin kirjallisuuskritiikin alueen tutkimukselta näyttävällä strukturalistisen narratologian menetelmiä soveltavalla työllä. Hän on siis vakiintuneella kentällä hankkinut itselleen kentän sisäisen Kriitikon ja Teoreetikon paikan. Uudet tulokkaat vannovat juuri kritiikin ja teorian nimiin ja uhkaavat näin Tammen asemaa kaksinkertaisesti. He eivät vain uhkaa romahduttaa koko sen kentän arvoa, jolla hänellä on asemia vaan uhkaavat lisäksi ottaa hänen asemansa kirjallisuuskritiikin sisäisenä Kriitikkona ja Teoreetikkona. Näin on erityisesti, kun jälkistrukturalismin nojautuvat tulokkaat helposti voivat tuottaa juuri strukturalismille kohtalokkaita teoreettisia kritiikkejä. Siksi vanhan kentän (epäteoreettisen) kritiikin esittäjäksi valikoitui juuri Tammi ja siksi kritiikki oli niin ehdottoman kompromissitonta ja sokeaa. Tammelle on elintärkeää, että kenttä ei päästä tulokkaita sisään.

Yksi esimerkki. J/S:n credo kir-

jallisuuskritiikin alalla on, että kritiikin on keskityttävä tekstuaalisuuteen ja tekstin tuottamisen ehtoihin. Suomalainen kirjallisuus ja kirjallisuuskritiikki (jäljempänä K&K) ei näin ole tehnyt vaan on eri tavoin ollut sen harhan vallassa, että K&K voi jollain selkeämmin määrittelemättömäksi jäävällä tavalla parhaimmillaan tavoittaa suoraan sen ”todellisen todellisuuden”, joka ei ole merkkiprosessien saastutama vaan ilmenee ”välittömästi”. Tämä todellisuuden ”välitön ilmeminen” on K&K:ssa — taaskin parhaimmillaan — luonteeltaan moraalista, mikä merkitsee sitä, että (Tuomas Nevanlinnan vitsein varastaakseni) Eino Leinon seuralaisten mielestä ”todellisuudesta kertoo vain kidutettua renkipoikaa käsittelevä kirjallisuus”.

J/S siis haastaa K&K:n tiedonalle täysin perustavaan keskusteluun tutkimuksen kohteesta. Tässä mielessä on ehkä perusteltua, että tekstin nimenä on *Jälkisanat*: jos J/S:n kanssa käydään vakavaa keskustelua, on vallassa olevien kantojen todella artikuloitava teoreettisia lähtökohtiaan uudestaan. Tässä mielessä on hämmäntävää, että Tammi — joka arvostelussaan sivuttaa täysin tämän kirjan ydinsisällön — myös kritisoi J/S:ta kunnollisten kirjallisuuskriittisten tekstianalyyysien puutteesta. Ensinnäkin tämä on vale. J/S sisältää tekstianalyyseja Veijo Meren *Manillaköydestä* (suhteutettuna aikaisempiin tulkintoihin), Markku Lahtelan *Hallitsijasta*, Antti Hyryn *Maatulesta* ja Antti Tuurin *Pohjanmaasta*. Lisäksi useiden muiden kirjailijoiden tuotantoa kommentoidaan. Toiseksi tämä on lukutaidottomuutta. Kirjallisuuskritiikin kannalta J/S on teoreettinen pamfletti, joka pyrkii asettamaan kaikkien aiempien tulkintojen taustaolettamukset kyseenalaisiksi. Se on siis ohjelma eikä ohjelman sovellutus. Tekstianalyyseja artikuloivat ohjelmaa kukin omalla tavallaan ja tähän tarkoitukseen niiden määrä ja tarkkuus on täysin riittävä.

J/S:n K&K:n taholta saamasta vastaanotosta päätellen ei siis ole aivan perusteetonta myöskään se, että tekstin nimi on *Sianhoito-opas*.

Postmodernin ydin

J/S ei muistaakseni kertaakaan käyttää termiä postmoderni. Silti sekin kuuluu tämän epäkäsitteen alaan asettaessaan kyseenalaiseksi niin tieteen kirjallisuuskritiikin metaforisena samaistumiskohteena kuin merkkiprosesseihin nähden viattoman referentin valta-aseman. Kritiikin kohteena on (V)alistuksen myytti siitä, että tutkimalla järjen avulla kuinka asiat oikein ovat ja asettamalla näin saatu tieto valistumisen ja sivistymisen prosessissa pappisnimitystä vastaan sortuvat kaikki myytit ja päädyimme parhaisista mahdollisista parhaaseen yhteiskuntaan. Taikausko katoaa.

J/S on tietoinen siitä, että poistaessaan merkkiä muodostamien tekstien huntuja todellisuuden edestä tieto jatkuvasti törmää uusiin merkeiksi teksteiksi rakentuviin huntuihin eikä tästä merkkiprosessista ole ulospääsyä, koska tieto ja tulkinta aina jo rakentuvat merkeistä. Se asettaa ranskalaisittain tehtäväksi jatkuvan pelin ja leikin näillä merkeillä, pelin jossa ainoana sisäisenä logiikkana on pyrkimys jatkuvasti edetä kaikkien merkitystä säätelevien koodien rajalle:

”Dekonstruktion ymmärtäminen tai hyväksyminen tuottaa vaikeuksia vain niille, jotka eivät osaa kirjoittaa ja jotka eivät tajua, että merkityksillä leikkimään kykenevä ihminen on terveempi kuin järjestystä rakastava binäärifilosofi.” (J/S s. 103.)

Kuten mm. Roland Barthes jo 1950-luvulla kirjoittamisen nollapistestä kirjoittaessaan osoitti, on tämä merkitysten leikki loputon, koska jokaisesta koodin murtumisesta syntyy uusi koodi, joka viettelee itselleen murtaajaa.

Tämä on siis modernin projektia luonnehtivaa valistusta ivaavaa postmodernia kulttuurikritiikkiä. Hyvä. Otos 2.

Tuija Pulkkinen kuvaa J/S:n kanssa samoihin aikoihin ilmestyneessä esseessään *Raja* (Tiede & edistys 4/87) modernia näin:

”Valistukseen ja moderniin kuuluu usko rationaalisuuteen, paljastavaan järkeen. Siihen kuuluu

jokaisen tabun murskaaminen, jokaisen myytin purkaminen, jokaisen salaisuuden kertominen, kaiken keinotekoisien riisuminen — ikuinen paljastamisen liike.” (Ma 284.)

Postmoderni taas on muuta:

”Voi ajatella käsityksen rajoista muuttuvan. Ei tarvitse ahdistuneesti paeta rajoja, rikkoa rajoja. Vapauden voi käsittää rajattoman tilan lisäksi rajojen tietoiseksi luomiseksi.

Vapaus tietoisuuden tilana tai itsehallintana, vapaus, jossa rajat ja sääntöjärjestelmä itse tehtyinä ovat positiivisia, ei ole tietenkään uusi ajatus filosofian historiassa. Itämaisista filosofioista se on tuttu; kaikki ZEN-aidot edustavat vapautta, joka saavutetaan hallitsemalla tietyt säännöt, liikumalla tiettyissä rajoissa tietoisena niistä. Hegelin filosofiaan liittyy sama käsitys vapaudesta tietoisuutena rajoista tai subjektin herruutena rajojen suhteen.

Voisi väittää, että postmoderniin kulttuuri-ilmiönä liittyy jotakin samankaltaista — postmoderni ei pyri enää vapauttamaan luonnollista ruumista korsetista vaan tuntee uutta vetoa koristeellisiin epäluonnollisiin aikakausiin. Postmoderni tuntee uutta iloa rajojen luomisesta, se paneutuu kaavojen, muotien ja sääntöjen maailmaan ja nauttii niiden hallinnasta.” (Ma. 293)

Tämäkin on modernin projektia luonnehtivaa valistusta ivaavaa postmodernia kulttuurikritiikkiä.

Entäpä jos — herrat Terve deleuze & Terve guattari—lyotard on oikeassa sanoessaan, että postmoderni oli jo ennen modernia? Että ne siis olennaisesti ovat saman laatin kääntöpuolet.

60-luvun kurjuus

60-luvun analyysi on J/S:n epäilemättä heikoimpia osuuksia:

”Rauhassa’, ’rakkaudessa’ ja ’tasa-arvossa’ ei välttämättä ole muuta vikaa kuin se, että Kallen

ja Kaisan lausumina niistä tulee teatteria. Ajatuksia ja tunteita ei koeta, niitä teeskennellään. Paateettisuus ja typeryys eivät ole samaa kuin intensiivisyys ja uskotavuus.” (J/S s. 165).

Go down, young man. Kirjassa, jonka perusintuotit jatkuvasti rakentuvat tekstuaaliselle pelille ja leikille, on Aitous heikko kritiikin lähtökohta. Lahjattomuus on ehkä hiukan parempi, mutta tuskinpa sekään tarjoaa kovin valovoimaisen lähtökohdan juuri 60-luvun erityisyyden analyysille.

Oman näkemysni mukaan 60-luvun erityispiirre oli kaiken perinteisen vastustaminen. Kyseessä oli nuorison kapina, jossa kaikki perinteiset traditiot haluttiin kyseenalaiseksi koskivatpa ne sitten pukeutumista, käyttäytymistä, kunnioitettuja arvoja tai kiellettyjä asioita. Tämän vuoksi 60-lukulaiset pukeutuivat huonosti, käyttäytyivät epäformaalisti, häpäisivät perinteisiä pyhiä ja rikkoivat tabuja. Tämän vuoksi heidän ohjelmalliset positiiviteettinsä myöskin saattoivat rakentua vain perinteisesti kiellettyjen asioiden varaan. Näitä olivat viina (huumeet) ja seksi. Näiden kahden keskuksen ympärillä monen 60-lukulaisten merkitysprosessit edelleen nakuttavat. Monet elämäntalot osoittavat, että naimista ja ryyppäämistä kiertävät henkilökohtaiset merkitysprosessit eivät pitkäksi aikaa iloisia juhlia tarjoa ja siksi avantgarde nykyisin jo etsiikin merkityksiä muualta.

Oli satunnainen ja Suomea koskeva seikka, että valtiolliset koneistot imivät 60-lukulaisuuden (siltä osin kuin se tänne koskaan tuli) niin nopeasti sisäänsä. Siitä teeskentelyä ja pateettisuutta.

J/S:n 60-lukuanalyysin heikkous ei ole sattuma. J/S:n ohjelma on vallitsevien koodien perusteellisen dekonstruktion ohjelma. Se on 60-lukulaisten ohjelma. J/S ammentaa Deleuzen ja Guattarin vuonna 1972 ilmestyneestä *Anti-Oidipuksesta*, joka on 60-luvulla (vaikkakaan ei Suomen 60-luvulla) kirjoitettu kirja.

Terrorismin vastustamista vastaan

(Jälki)strukturalistista ja postmodernia kulutturiansalyyseja syytetään usein elitismistä ja epäpoliittisuudesta. Näin kai lähinnä siksi, etteivät sen harjoittajat läheskään aina suostu puhumaan samaa kieltä kuin asemansa talouden, politiikan, tutkimuksen ja taiteen kentillä jo vakiinnuttaneet toimijat. J/S:n terrorismianalyysi osoittaa kauniisti ja kansantajuisesti syytösten katteettomuuden.

Markku Lahtelan *Hallitsijan* analyysissa kehitellään näennäishumanistin ja kaupapolitiikon käsitteet. Edellinen jakaa moraalaisia tuomioita kaikille maailmassa tapahtuville vääryyksille samaan aikaan kun hänen koko elämänmuotonsa perustuu juuri noille samoille vääryyksille (saastuminen, Pohjoisen ja Etelän kuilu, kannattava asetuotanto jne.). Jälkimmäinen on realisti: hän näkee vääryydet ja pitää niitä hyvinvoinnin kulujen yhtenä osana.

Näiden ylitukseksi tarjotaan Deleuzen & Guattarin voimalla skitsohumanismia:

”Niin kauan kuin lukija jommalla kummalla tavalla etsii yhtä ja samaa ja ainoaa ja oikeaa tulkittaa hän on osa tuhoisaa ja ikävyyttäyttävää idea-aggressiokonetta eikä kykene asettumaan tekstin maailman yläpuolelle, sanoutumaan irti omasta osuudestaan vallankäytön sairaassa mekaniikassa. Vain skitson ja zemmestarin hallitsema ’repeäminen’ tarjoaa ulospääsyn.” (J/S s. 117.)

Lahtelan teksti tulkitaan juuri skitsohumanismiin kutsuvaksi. Se on ”terapeuttisten koanien, mahdollotmien kysymysten sarja, yritys saada lukija virtaamaan tekstin mukana” (ibid.).

Tämä on lukemisen strategia, että tekeminen (tarkkaan ottaen nämä eivät tietysti eroa toisistaan J/S:n konseptiossa)? Sehän vasta voi olla — näin olen kuullut sanottavan — poliittista. No terrorismi ainakin on tekemistä, siis J/S suosittellee sitä.

Kuvion koukkuna on se, että me elämme jo alituisen terrorin alaisina. Kumpi on terroristi, sellainen

tehtaan toimitusjohtaja, joka huolekkaasti kirjanpitonsa osana maksaa kaikki yrityksensä saastepäästöistä koituvat sakot, vaiko näistä saastepäästöistä syövän saanut lähi-seudun asukas, joka tilejälä tasatakseseen ampuu toimitusjohtajan? Entä onko todella niin itsestäänselvästi tuomittavaa osana poliittista taistelua merkitä tietyt yhteiskunnalliset positiot kuoleman merkillä ja systemaattisesti pyrkiä tuhoamaan esimerkiksi kaikki, jotka suostuvat asettumaan ydinvoimaloiden johtoon? Onnistuessaan käynnistämään yhteiskunnallisen prosessin tällaiset tapahtumakulut kai tuottavat kehityskulun, jonka tuloksia myöhemmin kerran vuodessa juhli-taan itsenäisyyspäivän tai vallankuomouksen vuosipäivän merkeissä. Silloin niissä ei muistaakseni nähdä mitään tuomittavaa.

J/S:n mukaan on yhteiskunnallisten prosessien käynnistämiseen tähtäävän terrorismin aika kuitenkin jo ohi. Tällaisella terrorismilla ei enää nykyisen kaltaisessa totaalisessa koneistossa ole mahdollisuuksia, ja vaikka sillä olisikin mahdollisuuksia, se tuottaisi vain tuloksetseen yhtä terroristisen, vaikkakin hiukkasen toisenlaisen, koneiston kuin se, jonka kumoamiseen se alunperin pyrki. Valta tuottaa vastaliikkeessään käänteiskuvansa.

Siksi terrorismin avantgarde suuntautuu kohti terrorismin esteettisesti jalostettuja muotoja. Niiden motivaationa ei enää ole vaikuttaa suurten koneistojen toimintaan vaan mahdollistaa terroristille tuhonsa hetken, paikan ja tavan valinta ennen kuin suuret terrorikon- neistot tekevät sen hänen puolesta. Samalla esteettinen terrorismi voi toimia merkityspelinä ja (vaarallisen) leikkimisenä suurten terrorikon- neistojen kanssa.

Vau miten rajua! Olinkin jo kylästyntä tulitikkuihin! huudahtaa joku nuorempi establishmentfilosofi. Varsinaisesti J/S:n tarkoituksena ei kai (tai mistä minä sen voin tietää) olekaan niinkään suositella terrorismia realisena valintana jollekulle kuin osoittaa, että terrorismin vastustaminen yleensä on joko kauppa- poliittista tai näennäishumanistista.

Mitä siis jää käteen? Eipä tietysti juuri muuta kuin Marcusen Suuri

Kieltäytyminen, mutta joskus siinäkin voi olla enemmän voimaa kuin toiminnassa vakiintuneiden retoristen kehysten puitteissa. Vai äänestitkö sinä presidentinvaaleissa? Entä oliko äänestämättä jättäminen mielestäsi ”protesti”?

Herjakirjoitusten puolesta

J/S:n kieli on siivotonta. Se on siivottoman hyvää ja siivottoman herjaavaa. Lisäksi se on hävytöntä luodessaan retorisen asetelman, jossa jokin täysin uusi on ensimmäistä kertaa tunkeutunut Suomeen ja joutuu siksi agonisesti asettumaan kaikkea ja kaikkia vastaan. Tämähän ei tietysti ole totta. Näin yksin eivät Eskelinen ja Lehtola ole. Kirjan julkaisee WSOY, Suomen suurin kustannustalo. Eino Leinon seura kutsuu kirjoittajat jäsenikseen. Lehdet kirjoittavat suuria arvosteluja. Televisio ottaa ”nuoret vihaiset miehet” kuulaten syyliinsä (edellistä nuorista vihaisista onkin jo enääntään kuluva monta kuukautta). Kansainvälisen kirjallisuuskritiikin kentillä on grand middle-aged man Jonathan Culler jo ehtinyt näyttää kuinka J/S:n tyyppisten kirjojen lähteitä voidaan lukea uuden, tekstuaalisuuden ongelmiin keskittyneen, kirjallisuuskritiikin perustan luovina Klassikoina. Suomessa ovat useiden eri yliopistojen eri laitoksilla varttuneet opiskelijat, assistentit ja tuntiohjaajat (siis huomispäivän professorit) jo pitkään työskennelleet J/S:n lähteinä olevien tekstien parissa.

Mutta entä sitten? Sovellettu ”jos et ole puolellamme, olet niiden puolella” retorinen strategia on yksi mahdollinen keskustelun käynnistämiseksi keskusteluhalluttomalla kentällä ja tällainen keskustelu on tietysti mahdollista vain, jos Eskelisen ja Lehtolan hengenheimoiset jo ovat kaivautuneet aseisiin yliopistojen laitosten vähäarvoisempiin positiioihin. Se seuraa vähintään sen, ettei vallitseva kenttä ainakaan täysin ilman meteliä voi yksinkertaisesti sulkea hallussaan olevia rahoituslähteitä ja statusjärjestelmiä tulokkaita ja heidän asemis- sa odottavilta kumppaneiltaan.

Herjaukirjoitus puolestaan on Suomen kokoisessa maassa, jossa

TOTEUTUMATON VALTIOKAAPPAUS — KOHUTUN VÄITÖSKIRJAN EPÄARVOSTELU

kaikki kentät niin helposti alkavat kiertää yhtä keskusta, aina paikallaan, jos se vain on henkevästi laadittu. On kaunista, että Markku Eskelinen ja Jyrki Lehtola ovat kirjoittaneet erinomaisen, huonoa maakua osoittavan kirjan. Sitä tarvittiin.

Tämäkin arvostelu on kenttäkamppailua.

Risto Heiskala

AHTI, MARTTI: Salaliiton ääriviivat. Oikeistoradikalismi ja hyökkäävä idänpolitiikka 1918–1919. Espoo: Weilin+Göös, 1987.

Martti Ahdin väitöskirja ei jätä kommentoijalleen paljon liikkumarakoa. Esittelyä ”Salaliiton ääriviivat” ei totisesti enää kaipaa, siitä pitivät joka kotiin yltävät tiedotusvälineet tehokkaasti huolta, osin jo ennen väitöstä. Toisaalta tällaisesta aiheesta tällaiseen tapaan laadittu tutkimus on hyvin suojassa kritiikiltä: kun tekijän logiikka ei lipsu, asiasisältöön puuttuminen edellyttää kaiken käytetyn lähdemateriaalin tarkistamista ja/tai uuden löytämistä. Toinen vastaväittäjästä esitti ainakin yhden kiusalliselta kuulostaneen huomautuksen käyttämättä jääneestä tärkeästä lähteestä, mikä ei kuitenkaan näyttänyt väittelijää hermostuttavan.

Väitöskirja tarkastettiin kahden miehen voimin ja havaittiin kiitosten arvoiseksi, joten voin huoletta luottaa Martti Ahdin kertoneen aktivistien ja Mannerheimin salaliitosta kesällä 1919 tapahtumien osalta totuuden, koko tavoitettavissa olevan totuuden ja vain totuuden. Totettakoon varmuuden vuoksi, että suoritus ansaitsee minunkin mielestäni kaiken saamansa huomion. Myyttien kaataminen — etenkin suurmiesten suistaminen jalustoiltaan — ja toteutumattomien vaihtoehtojen kartoittaminen on Suomen kaltaisessa umpimielisessä maassa, jossa vääristellyillä historiakuville yhä edelleen on poikkeuksellisen kiihkeä kysyntä, historiantutkijan ehdoton — vaan ei ainoa — velvollisuus, jonka Martti Ahti on ansiokkaasti täyttänyt.

Väitöstilaisuudessa Ahti oli perin harvasanainen puolustaessaan tutkimustuloksiaan, vielä vähemmän hänellä oli intoa keskustella teoksensa muodosta. Tutkimuksesta kuulemma puuttuu yhteenveto, koska esitys on rakenteeltaan kertomus, jommoiset eivät yhteenvetoja kaipaa. Tämä kertomus ei todella kaipaakaan: on lukijan oma häpeä, jos hän ei saa selkeästi piirretystä jännittävästä tapahtumaketjusta ydinkohtia jäämään päähänsä. Kuten kaikki tietävät, Ahti päättää esityksensä poliittisten pienoiselämä-

kertojen sikermään, jonka monimuotoisista, osin ristiriitaisista palasista rakentuu ällistyttävän selkeä kokonaiskuva suomalaisen oikeistoradikalismien aatehistoriasta. Ainakin minulle tämä kolmas pääluku edustaa teoksen arvokkainta antia ja osoittaa tekijän jo vuosia ennen väittelyä legendaariseksi tulleen perinpohjaisuuden koskevan myös niin sanottuja suuria linjoja eikä vain tapahtumahistoriallisia detaljeja.

Vaan kun minusta kolmas pääluku ei oikein kuulu samaan tarinaan kahden ensimmäisen kanssa. Aktiivismin aatehistorian Ahti käy läpi alusta lähtien mutta tyytyy tapahtumahistoriallisessa osuudessa siihen palaan liikkeen tarinaa, jota ei vielä ollut kelvollisesti tutkittu. Työekonomiset syyt, niinhän sitä aina sanotaan, mutta elämäkertoja rakentaessaan kirjoittaja ei selvästikään ole säästellyt vaivojaan sen paremmin materiaalin kuin selitystenkään etsinnässä. Kyseessä on siis mielestäni varsin kummallinen kertomus. Yllättäen Ahti ei väitöstilaisuudessa suostunut selvittämään, mitä hän tarkoittaa kertomuksella tieteellisen tutkimuksen muotona ja miksi hän oli väitöskirjatyoössään sellaiseen päätnyt.

Vuorikadulla viihtyvät nuorisomuodin lisäksi myös intellektuaaliset muodit. Viime vuosina Historian tutkimus- ja dokumentaatiolaitoksen nuoret tutkijat ovat innostuneesti puhuneet narraatioista ja luovuttaneet selittämisen ja kokonaisyhteiskunnallisuuden kadun toisella puolella majailevien oikeushistorioitsijan harrastuksiksi. Ymmärtäkseni moista puhetta kaivan esiin Vuorikadulla kovasti kunnioitetun Matti Viikarin artikkelin ”Samaa aihetta koskevien vaihtoehtoisten historiallisten kertomusten valintakriteereistä” (Historiallinen Arkisto 82. Vammala 1984). Toivottavasti tämä neljä vuotta vanha teksti katsotaan vielä ajantasaiseksi. Ensiksi opin, ettei historiallisen narraation ongelma ole lähimainkaan yksiuolteinen. Asettamalla tavoitteekseen mahdollisimman hyvien historiallisten kertomusten kirjoittamisen tutkija ei vielä saa käyttöönsä minkään koulukunnan valmista tutkimusotetta vaan hänen on vielä

VUODEN 1988 YDINASIAT
Ydin-lehdestä vain tilaamalla
8 numeroa vain 90 mk
YDIN-lehti Veturitori 00520 HKI
p.90-144 991 ps-tili 1509 92-4